

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

Кафедра українознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор з науково-педагогічної роботи
доц. Солонинко І.І.

_____ 202__ р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

«Культура мовлення та етикет лікаря»

(назва навчальної дисципліни)

підготовки фахівців
рівня вищої освіти магістр
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 222 «Медицина»

Вибіркова дисципліна

Обговорено та ухвалено на на
методичному засіданні кафедри
українознавства Протокол № 8 від
“23” травня 2022 р. Звідувачка
кафедри д.філол.н.
Єщенко Т. А. _____

Затверджено профільною методичною
комісією з гуманітарних дисциплін
Протокол №4 від “31” травня 2022 р.
Голова профільної методичної комісії
д.філол.н.
Єщенко Т. А. _____

ЛЬВІВ, 2022

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

Кафедра українознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор з науково-
педагогічної роботи
доц. Солонинко І.І.

“ ___ ” _____ 202__ р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

«Культура мовлення та етикет лікаря»

(назва навчальної дисципліни)

**підготовки фахівців
рівня вищої освіти магістр
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 222 «Медицина»**

Вибіркова дисципліна

Обговорено та ухвалено на на
методичному засіданні кафедри
українознавства Протокол № 8 від
“23” травня 2022 р. Завідувачка
кафедри д.філол.н.
Єщенко Т. А. _____

Затверджено профільною методичною
комісією з гуманітарних дисциплін
Протокол №4 від “31” травня 2022 р.
Голова профільної методичної комісії
д.філол.н.
Єщенко Т. А. _____

ЛЬВІВ, 2022

Навчальна програма дисципліни «Культура мовлення та етикет лікаря» для студентів 1 курсу медичного факультету, які навчаються за спеціальністю 222 «Медицина», укладена кандидатом філологічних наук, доцентом Черкес Надією Дмитрівною на підставі примірної програми навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)», що затверджена ДУ «Центральний методичний кабінет з вищої медичної освіти МОЗ України» від 01.06.2017 року та навчальної програми, затвердженої профільною методичною комісією (протокол №4 від 31 травня 2022 року)

Зміни та доповнення до програми навчальної дисципліни на 2022-2023 н.р.

№ з/п	Зміст внесених змін (доповнень)	Дата і № протоколу засідання кафедри		Примітки

Завідувач кафедри українознавства д.філол.н. Єщенко Т. А.

(назва кафедри, прізвище, вчене звання)

УКЛАДАЧ ПРОГРАМИ:

Черкес Надія Дмитрівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри українознавства ЛНМУ імені Данила Галицького

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Гонтарук Лариса Володимирівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри загального мовознавства ЛНУ ім. Івана Франка

Якубовська Марія Іванівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри українознавства Української академії друкарства

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Культура мовлення та етикет лікаря»

відповідно до Стандарту вищої освіти *другого (магістерського) рівня*

галузі знань 22 «Охорона здоров'я»

спеціальності 222 «Медицина»

освітньої програми *магістра* медицини

Опис навчальної дисципліни (анотація):

Програма з дисципліни «Культура мовлення та етикет лікаря» (вибіркова компонента) складена для студентів закладів вищої освіти України III-IV рівнів акредитації. Навчальна програма дисципліни базується на **вимогах** галузевих стандартів підготовки фахівця (ОПП, ОКХ).

«Культура мовлення та етикет лікаря» як навчальна дисципліна:

а) ґрунтується на отриманих під час навчання у середній загальноосвітній школі базових знаннях із сучасної української літературної мови;

б) закладає основи культури фахової мови медика, з перспективою використання здобутих знань у високоякісній професійній діяльності;

в) продовжує формувати мовну компетенцію та культуру спілкування, інтелігентні комунікативні навички майбутніх спеціалістів та сприяє становленню досконалої національно свідомої особистості.

Програма структурована на модулі, змістові модулі, теми.

Відповідно до чинних навчальних планів дисципліна «Культура мовлення та етикет лікаря» викладається впродовж I семестру 1-го року навчання і має такі види аудиторних навчальних занять як практичні заняття та самостійна позааудиторна робота студентів.

Організація навчального процесу здійснюється за Європейською кредитно-трансферною системою (ECTS), яка орієнтована на можливість визнання навчальних досягнень студентів, незалежно від місця навчання.

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них			Рік навчання семестр	Вид контролю	
	Всього	Аудиторних				СРС
		Лекцій (годин)	Практичних занять (год.)			
Назва дисципліни: «Культура мовлення та етикет лікаря» Змістових модулів 1	3 кред. / 90 год.	12	18	60	1 курс	залік

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основи сучасного поля етикетних вимог професійного мовлення, доречне використання медичної термінології, правила бездоганного укладання та використання фахової документації, культура наукової та професійної української мови, формування навичок і вмінь влучного висловлювання з актуальних видів професійної мовленнєвої діяльності, уникаючи перекохань та помилок культури українського мовлення.

Міждисциплінарні зв'язки: інтегрується з дисциплінами українознавчого напрямку та з курсом «Українська мова за професійним спрямуванням» на рівні використання фахової нормативної лексики (медичної термінології), етикетних формул у різних мовленнєвих ситуаціях.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни:

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Культура мовлення та етикет лікаря» є продовження формування національно-мовної особистості, комунікативних навичок майбутніх спеціалістів, студіювання особливостей фахової мови.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Культура мовлення та етикет лікаря» є:

- засвоєння основоположних понять з курсу «Культура мовлення та етикет лікаря»;
- усвідомлення значимості державної мови в професійному спілкуванні;

- оволодіння основами мовної культури медика;
- опанування норм укладання медичних документів і доречне їхнє використання;
- вміння виявляти і коректно виправляти помилки, які спотворюють мову у поданих проблемних мовленнєвих ситуаціях;
- вироблення навичок не лише правильного, а й майстерного вживання мовних засобів відповідно до конкретної комунікативно-фахової ситуації.

1.3. Компетентності та результати навчання:

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

інтегральна: здатність розв'язувати складні практичні проблеми і завдання в процесі навчання, гнучкість мовлення;

загальні: здатність навчатися; вміння поповнювати свій словниковий запас; здатність продукувати нові ідеї (творчість); здатність шукати, обробляти та коректно і доцільно аналізувати інформацію з різних джерел і подавати її у колективному спілкуванні; здатність до професійного (усного та письмового) спілкування з дотриманням норм культури мовлення; здатність до безперервного навчання та саморозвитку, самостійної праці; вміння вишукано комунікувати з різними групами співрозмовників.

спеціальні (фахові, предметні): професійні знання, вміння та навички фахового спілкування, володіння вербальними та невербальними засобами вираження думки.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

№з/п	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
1	Власне мовна компетентність	Знання базових мовознавчих понять, з основних розділів сучасної української літературної мови	Базові лексичні, граматичні, стилістичні, орфоепічні, орфографічні	Внутрішня потреба вивчати і бездоганно спілкуватися в професійному середовищі українською мовою як рідною, державною, уникаючи помилок	Досвід самостійної предметної діяльності – навчально-пізнавальної, аналітичної, синтетичної та ін., здатність до самонавчання та продовження професійного розвитку
2	Мовленнєві компетентності	Знання базових мовленнєво-знавчих понять, знання основних норм культури мови	Уміння використовувати засоби мови залежно від стилю мовлення; уміння коректно редагувати власне та чуже мовлення	Здатність реалізувати задум у процесі мовленнєвої діяльності, здатність уникати порушень культури мовлення	Здатність до контролю, самоконтролю, результатів мовленнєвої діяльності, вміння гнучко використовувати багатства української мови
3	Комунікативні компетентності	Знання мовних і немовних засобів і способів для правильного висловлення думок, почуттів у різних сферах	Уміння доцільно використовувати засоби мови в практиці живого спілкування; уміння комунікативно виправдано	Здатність встановлювати і підтримувати контакт із співрозмовником, змінювати мовленнєву поведінку	Досвід особистої відповідальності за власну комунікативну поведінку, вимогливість до свого мовлення, уникнення

		спілкування	добирати вербальні і невербальні засоби для формулювання думок	залежно від комунікативної ситуації	неоправданих зросійщень і помилок, вчасне та делікатне виправлення їх у співрозмовника
--	--	-------------	--	-------------------------------------	--

Результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- усвідомлювати значущість державної мови в професійному спілкуванні;
- важливість бездоганного володіння мовою — основа духовності народу;
- основні вимоги до культури мовлення;
- норми культури мовлення та мовний етикет медичних працівників.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **уміти**:

- бездоганно володіти українською мовою;
- використовувати етикетні формули та конструкції у міжособистісному спілкуванні;
- правильно спілкуватися українською мовою;
- дотримуватися культури спілкування з пацієнтом;
- влучно добирати необхідний лексичний та граматичний матеріал;
- розвивати та вдосконалювати рівень рідної української мови.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, 3 кредити ЄКТС.

3. Структура навчальної дисципліни «Культура мовлення і етикет лікаря».

Тема	Лекції	Практичні заняття	СРС	Індивідуальна робота
Тема 1. Поняття культури мовлення. Культура в мові і культура мови. Культура поведіння стоматолога і його культура мовлення.	4	2	4	Не передбачена навчальним планом
Тема 2. Чистота мови і розвиток українського суспільства. Суржик - “інфекційна” хвороба мови.			4	
Тема 3. Мовне недбальство — шлях до некомпетентності стоматолога. Виявлення та виправлення мовленнєвих помилок.	2	2	6	
Тема 4. Мовне зубожіння та вульгаризація мовлення: проблеми та вирішення.			4	
Тема 5. Мораль і моральність лікаря-стоматолога. Мовленнєве виявлення моральності.			4	
Тема 6. Культура усного спілкування стоматологів: загальні вимоги та жанрові особливості.			4	

Тема 7. Мовні засоби підсилення комунікативної виразності для забезпечення чистоти мовлення.	2	2	4	
Тема 8. Лікарський етикет як основа міжособистісного спілкування. Моделювання діалогу “стоматолог-пацієнт” та консультативного діалогу між лікарями-стоматологами.			4	
Тема 9. Основні форми колективного спілкування. Культура ведення фахових засідань стоматологів. Моделювання мовленнєвих ситуацій “Проблемний терапевтичний випадок у стоматолога” та “Проблемний хірургічно-стоматологічний випадок”.			4	
Тема 10. Орфоепія і культура усного мовлення стоматолога.	2	2	4	
Тема 11. Позавізуальне спілкування: етичні аспекти ведення телефонної розмови та використання мобільних телефонів.			4	
Тема 12. Колективне спілкування: культура мовлення на тематичній конференції. Ведення дискусій та дебатів.			4	
Тема 13. Особливості культури писемного мовлення стоматолога. Правильність оформлення документів (наприклад, історії хвороби), коректування можливих помилок.	2	2	4	
Тема 14. Культура мовлення українських синтаксичних конструкцій. Виправлення найтипівіших помилок.			4	
Тема 15. Культура наукового мовлення стоматолога як основа якості його пошукової діяльності. Культура ведення наукових конференцій, дискусій, дебатів тощо.			4	
Усього 105 годин, 35, кредитів ECTS	12	18	60	
Підсумковий контроль				Залік

4. Тематичний план лекцій

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин
1.	Загальне поняття культури мовлення та мовного етикету. Рідна мова — яскравий виразник культури народу.	4
2.	Чистота мови — запорука вільного поступу України. Суржик — хвороба мови, яку необхідно лікувати.	2
3.	Мовне недбальство — шлях до некомпетентності лікаря. Необхідність виявлення та виправлення мовленнєвих огріхів.	2
4.	Культура усного мовлення — запорука успіху міжособистісного та колективного спілкування медичних працівників.	2
5.	Культура писемного мовлення медика. Унікальність синтаксису української мови та необхідність дотримання синтаксичних норм.	2
6.	Пошукова діяльність працівника медичної установи як напрямок культури наукового мовлення.	2

ВСЬОГО	12
---------------	-----------

5. Тематичний план практичних занять

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин
1.	Поняття культури мовлення. Культура в мові і культура мови. Мораль і моральність медичного працівника.	2
2.	Культура усного спілкування медиків: загальні вимоги та жанрово-видові особливості.	2
3.	Уважність до чистоти мови — запорука професійної майстерності лікаря. Мовні засоби підсилення комунікативної виразності.	2
4.	Лікарський етикет як основа міжособистісної взаємодії. Моделювання діалогів “лікар-лікар”, “лікар-пацієнт” з дотриманням лікарського етикету.	2
5.	Основні форми колективного спілкування. Культура ведення фахових засідань у медичних установах. Моделювання мовленнєвої ситуації “Медичний консилиум” з дотриманням лікарського етикету.	2
6.	Орфоепія і культура усного мовлення.	2
7.	Позавізуальне спілкування: етичні аспекти ведення телефонної розмови та використання мобільних телефонів.	2
8.	Особливості культури писемного мовлення лікаря. Виправлення найтиповіших помилок.	2
9.	Культура наукового мовлення медика як основа ефективності пошукової діяльності. Культура ведення конференцій, дискусій, дебатів тощо.	2
	ВСЬОГО	18

6. Тематичний план самостійної роботи студентів

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин	Вид контролю
1.	Мовна толерантність людини.	2	Поточний контроль на практичних заняттях
2.	Києво-Могилянська академія як засадничий заклад формування культури спілкування.	2	
3.	Вплив культури мовлення на стан економічного та політичного розвитку країни.	2	
4.	Культура мови і духовність народу.	2	
5.	Культура мови і національна самосвідомість.	2	
6.	Культура мови без меж і кордонів.	2	
7.	Поняття “гуманістичної етики” у медицині.	2	
8.	Етика спілкування наших предків.	2	
9.	Імідж як чинник культури мовлення.	2	
10.	Правила мовної поведінки у медичній установі.	2	
11.	Співвідношення змісту мовлення і мовних засобів і культура мови лікаря.	2	
12.	Культура досконалого фахового мовлення медика.	2	
13.	Ефективність мовних засобів для культури мови лікаря.	2	
14.	Культура мови у різних моделях спілкування.	2	
15.	Культура спілкування людини як діяльність спілкування.	2	
16.	Інтерактивний аспект спілкування через окремі компоненти спілкування у процесі спільної діяльності медичних працівників.	2	
17.	Вербальна терпимість і вербальна агресія медика.	2	

18	Мовний мікрокосм лікувальної установи.	2	
19	Мовна поведінка керівника медичної установи.	2	
20	Фахова бесіда як форма мовленнєвої комунікації лікаря.	2	
21	Писемне мовлення лікаря. Культура ведення основних документів.	2	
22	“Лікарю, вилікуй себе сам!” (ще раз про текстові мовні помилки).	2	
23	Колективне спілкування у медичних установах. Різновиди. Особливості ведення.	2	
24	Культура наукової мови медика.	2	
25	Мовні і мовленнєві ознаки медичної науки.	2	
26	Продуктивні різновиди мовленнєвої діяльності медика-науковця.	2	
27	“Бо то не просто мова, звуки” (за Тичиною).	2	
28	Мовна культура визнаного спілкування.	2	
29	Позавізуальне спілкування: види, особливості культури мовлення.	2	
30	Мовна культура і мовленнєвий етикет. Сучасна мова і її шанси на виживання.	2	
	ВСЬОГО	60	

7. Індивідуальні завдання — не передбачено навчальним планом.

8. Методи навчання: наочний, тематично-аналітичний, проблемно-демонстраційний, візуалізації, метод експериментування, зіставно-узагальнюючий, індивідуально-творчий, емоційно-презентаційний, рольові ігри, інтерактивний метод у професійно-медичних дискусіях та диспутах,

Необхідно представити систему організації занять, використання інтерактивних методів, навчальні технології, що використовуються для передавання та засвоєння знань, умінь і навичок.

9. Методи контролю: поточний контроль здійснюється на практичних заняттях, де студент виконує тестові завдання, зачитує реферати та короткі повідомлення, виконує відкриті міні-контрольні роботи, вирішує індивідуальні завдання на картках та в усних відповідях на запитання, а також самостійно готує систему власних запитань-відповідей до пропонованої теми заняття.

Розділ має містити викладення змісту та технології оцінювання знань студентів, а саме - перелік усіх видів робіт, що зобов'язаний виконати студент під час проведення поточного, підсумкового контролю, самостійної роботи, індивідуальних завдань та критерії їх оцінювання.

В розділі вказуються:

- Види контролю (поточний і підсумковий)
- Форма підсумкового контролю відповідно до навчального плану (**залік, диференційований залік, екзамен**)
- Критерії оцінювання студент повинен володіти опрацьованим матеріалом не менше, ніж на 70%, вміти вирішувати пропоновані модельовані завдання, знаходити правильні рішення.

10. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння студентами навчального матеріалу. Форми проведення поточного контролю під час навчальних занять оцінюються за 4-ри бальною (національною) шкалою. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

9.1. Оцінювання поточної навчальної діяльності. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною (національною) шкалою. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені програмою дисципліни. Студент

має отримати оцінку з кожної теми для подальшої конвертації оцінок у бали за багатобальною (200-бальною) шкалою.

“5” - відмінно

“4” - добре

“3” - задовільно

“2” - незадовільно

11. Форма підсумкового контролю успішності навчання (залік)

Семестровий залік - це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу виключно на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних та семінарських заняттях. Семестровий залік з дисципліни проводиться після закінчення її вивчення, до початку екзаменаційної сесії.

12. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти після вивчення дисципліни “Культура мовлення та етикет лікаря”, формою підсумкового контролю якої є залік:

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни, становить 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для зарахування дисципліни, становить 120 балів.

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за 4-ри бальною (національною) шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = \frac{CA \times 200}{5}$$

Самостійна робота студентів оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, контролюється при підсумковому контролі.

Ранжування з присвоєнням оцінок „А”, „В”, „С”, „D”, „Е” проводиться для студентів даного курсу, які навчаються за однією спеціальністю і успішно завершили вивчення дисципліни. Студенти, які одержали оцінки FX, F («2»), не вносяться до списку студентів, що ранжуються. Студенти з оцінкою FX після перескладання автоматично отримують бал „Е”.

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	2

Оцінка ECTS у традиційну шкалу не конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала незалежні. Об’єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів перевіряється статистичними методами (коефіцієнт кореляції між оцінкою ECTS та оцінкою за національною шкалою).

13. Методичне забезпечення (навчальний контент (конспект або розширений план лекцій), плани практичних (для занять, теми для самостійної роботи, питання, задачі або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь студентів, комплексної контрольної роботи, після атестаційного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни).

14. Рекомендована література

Основна (Базова)

1. Гайванюк Н. Етнопсихологічні особливості етикетних висловлень буковинців у XIX ст.

// Матеріали III Міжнародної історико-краєзнавчої наукової конференції, присвяченої 120-річчю заснування Чернівецького університету (29 вересня-1 жовтня 1995 р.) Чернівці : Рута, 1995.- С.112-115.

2. Дзюба Іван. Національна культура як чинник майбуття України // Дзюба Іван. Починаємо з поваги до себе: Статті, доповіді. - К.: Просвіта, 2002.

3. Ковалевська Т. Ю. Емпатичні конструкти впливових контекстів // Вісник Черкаського університету. Серія: Філологічні науки. Вип. 24. -Черкаси: ЧДУ, 2001. - С. 120 -126.

4. Малахов В. А. Етика. Курс Лекцій. Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів. 3-є вид. - К. : Либідь, 2001.

5. Микитюк О. Культура мовлення: особливості, завдання, цікавинки. - Львів: Вид-во "Львівська Політехніка", 2014. - 236 с.

Допоміжна

1. Бас-Кононенко О. В. Українська мова. Теорія, завдання, тести: [навч. посібник] / О. В. Бас-Кононенко, Л. П. Гнатюк. - К. : Знання, 2014. - 405 с.

2. Береза Т. Скажи мені українською. - Львів: ПП Вид-во "Апріорі", 2010.- 456 с.

3. Голубець М. На захист рідної мови й культури мовлення. - Львів: "Манускрипт".- 56 с.

4. Козаченко Г. В. Українська мова за професійним спрямуванням: [навч. посібник] / Г. В. Козаченко. - К.: ВСВ «Медицина», 2013. - 336 с.

5. Левченко О. П. Науковий стиль: культура мовлення: [навчальний посібник] / О.П. Левченко. - Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2012. - 204 с.

6. Лисенко Н. О. Культура наукової мови: [навчальний посібник] / Н. О. Лисенко, Н. В. Піддубна, О. О. Тележкіна. - Х.: Тім Пабліш Груп, 2015. - 224 с.

7. Микитюк О. Р. Сучасна українська мова: самотність, система, норма : [навч. посібник] / О. Р. Микитюк. - 2-ге вид., доповн. - Львів : Вид-во Львів. політехніка, 2012. - 440 с.

8. Пономарів О. Д. Українське слово для всіх і для кожного / О. Д. Пономарів. - К.: Либідь, 2013. - 360 с.

9. Тетарчук І В. Українська мова за професійним спрямуванням: [навчальний посібник для підготовки до іспитів] / І. В. Тетарчук, Т. Є. Дяків. - К.: «Центр учбової літератури», 2014. - 186 с.

10. Шутак Л. Б. Культура професійного спілкування: контрольні вправи і тестові завдання: [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів I – IV рівнів акредитації] / Л. Б. Шутак, А. В. Ткач, Г. В. Навчук. - Чернівці : Видавництво БДМУ, 2012. - 182 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Державна мова – мова професійного спілкування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://stud24.ru/>.

2. Державна мова – мова професійного спілкування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.studopedia.info/>.

3. Культура писемного ділового мовлення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.linguistika.com.ua>.

4. Луковенко Т. Явище паронімії в українській мові [Електронний ресурс] / Т. Луковенко. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/15353/1/27-123-126.pdf>.

5. Мова професійного спілкування як функціональний різновид української літературної мови. Українська медична термінологія в професійному спілкуванні. Лексико-стилістичні норми. Словники у професійному спілкуванні. Типи словників. Роль словників у підвищенні мовної культури [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intranet.tdmu.edu.ua/>.

6. Нормативно-директивні документи МОЗ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua/?nav=8>.

7. Трач-Росоловська С. В. Недоліки в оформленні та веденні медичних карт стаціонарного та амбулаторного хворого та їх значення для судово-медичної практики [Електронний ресурс] / С. В. Трач-Росоловська // Шпитальна хірургія. – 2013. – №4. – С. 99-102. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/shpkhir_2013_4_28.pdf.

8. Туровська Л. В. Термінологія і мова спеціального призначення: зони перетину [Електронний ресурс] / Л. В. Туровська. – Режим доступу: <http://term.in.org/goods/15-1-1-1/category/id110/>